

Kitap Tanıtımı**ATATÜRKÇÜLÜĞE DAİR YENİ BİR KİTAP**

Sabahattin Özel, **Büyük Milletın Evladı ve Hizmetkarı Atatürk ve Atatürkçülük**, İstanbul: Derin Yayınları, 2006. 378 s.

Hayrünisa ALP*

Türk Devrimi, emperyalist dünyaya bir başkaldırı ve sistem içinde “tam bağımsızlıktan ödün verilmeden” yer bulma arayışının benzeri görülmemiş bir modelidir. Atatürk devriminin temel eğilimi ulusal bağımsızlık ve özgürlükle birlikte evrenselliğe ulaşma çabasıdır. Çağı yakalamak, uygarlığın öncülüğünü yapan milletlerden esinlenmek Atatürk düşüncesinin temel ilkelerinden olmuştur. Bu çağdaşlaşma modelinin kurgulanmasında devrimin liderinin doğrudan doğruya etkileri bulunmaktadır. Bu sebeple Türk Devrimi’ni Atatürk’ün sözleri ve eylemlerini analiz etmeden anlamak ve anlamlandırmak mümkün değildir. Türk Devrim Tarihi üzerine yerli ve yabancı araştırmacılar tarafından yazılmış çok sayıda eser mevcuttur. Bu eserlere son dönemde yeni eklenenlerden biri de, Sayın Prof. Dr. Sabahattin Özel’in Atatürkçülük üzerine çalışmasıdır.

Senelerdir verdiği Cumhuriyet Tarihi dersleri ile Prof. Dr. Sabahattin Özel hocamız, gerek öğrencilerin gerekse halkın kafasını meşgul eden tarihsel alan ile ilgili güncel soruları “*Büyük Milletın Evladı ve Hizmetkarı Atatürk ve Atatürkçülük*” adlı sekizinci kitabıyla¹ yanıtlamıştır. Kitap kendisinden önce

* Araştırma Görevlisi, İ.Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü.

¹ Sayın Prof. Dr. Sabahattin Özel’in diğer eserleri kronolojik sırayla aşağıdadır: **Kocaeli ve Sakarya İllerinde Milli Mücadele (1919-1922)**, İstanbul 1987, **Milli Mücadele’de Trabzon**, Ankara 1991, **Türk İnkılap Tarihi**, Genişletilmiş X. Basım, İstanbul 2005. [Prof. Dr. Ali İhsan GENCER ile birlikte.], **Pierre Loti, Türkler Üzerine Makaleler**, çev. Betil Önuçak, sunuş ve dipnotlarıyla yayına hazırlayan Sabahattin Özel, İstanbul 1995; **S. Sazanov’un Anıları**, çev. Betil Önuçak, sunuş ve dipnotlarıyla yayına hazırlayan Sabahattin

yazılan Atatürk ve Atat rk l k ile ilgili yayınları titizlikle incelenerek değerlendirildiği bir çalışmadır. Öte yandan, birincil kaynakların kullanımı açısından önem taşımakta ve bugüne kadar değinilmemiş önemli ayrıntılar üzerinde durularak bazı gerçeklerin gün ışığına çıkmasını sağlamaktadır. Misak-ı Milli sınırlarının ilk projeleri, Atatürk soyadının verilmesi esnasında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde konuşulanlar v.b. gibi her kaynakta karşımıza çıkması mümkün olmayan konular bunlara örnektir.

Eserin adının doğrudan doğruya Mustafa Kemal Atatürk'ün sözlerinden kaynak aldığı görülmektedir. Avrupada faşist yönetimlerin mevcut olduğu dönemlerde pek çok defa diktatörlük suçlamalarıyla karşılaşmış olan Mustafa Kemal Atatürk'e bir halk toplantısında genç bir vatandaşın *“Paşam sana diktatör diyorlar”* diye sorması  zerine, *Atatürk; “ben diktatör olsam sen bana bu soruyu soramazsın”* cevabını verecek, yine başka bir toplantıda kendisine yöneltilen buna benzer soruya, *“Ben de senin gibi bu büyük milletin evladı ve hizmetkarıym, bunu böyle bilesiniz”* şeklinde cevap vererek gerçekte bu ülkenin diktatörü değil, hizmet edeni olduğunu vurgulayacaktır. Bu cevap Atatürk' n kendisini Türk milleti için çalışan bir yurttaştan öte görmediğinin göstergesidir.²

“Büyük Milletin Evladı ve Hizmetkarı Atatürk ve Atat rk l k” adlı eser toplam 378 sayfa ve 8 ayrı bölümden oluşmaktadır. Okurların ilgi alanındaki verilere kolaylıkla ulaşabilmeleri sağlamak amacıyla kitabın sonuna indeks eklenmiştir. İndeks, İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü'nde araştırma görevlisi  nder Kocatürk tarafından hazırlanmıştır. Devrimin tartışmasız olmazsa olmaz ilkeleri, halkçılık, cumhuriyetçilik ve demokrasi, milliyetçilik, laiklik, devletçilik ve devrimcilik sekiz ayrı bölüm olarak eserin ana bölümleri oluşturulmuştur.

“Cihan İmparatorluğunun Son Günleri” başlıklı birinci bölümde Osmanlı devletinin ok ş süreci eleştirel ve akılcı bir biçimde anlatılmıştır. Birinci Dünya Savaşı'na giriş, emperyalist g lerin ekonomik, askeri ve sosyal alanda Osmanlı ülkesini ele geçirmelerinden başlayarak yaşanan ok ş dönemi basına yansımalarıyla anlatılmıştır. Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı sonrasında kaybedilen topraklar, Mondros Mütarekesi ve bütün bu zorlu günlerde Atatürk'ün olaylara bakışı, İstanbul'da şişli'deki evini karargah gibi kullanıp

Özel, İstanbul 2002; Milli Mücadele'de İzmit-Adapazarı ve Atatürk, İstanbul 2005; Millet-i Sadıka: Ermeniler, İstanbul 2005.

² Sabahattin  zel, *Büyük Milletin Evladı ve Hizmetkarı Atatürk ve Atat rk l k*, İstanbul: Derin Yayınları, 2006, s.132.

Milli Mücadele'nin temel esaslarını belirlemesi bu bölümün ana temasını oluşturmuştur.

“Milli Mücadele” başlıklı ikinci bölümde Milli Mücadele dönemine ilişkin hatalı yaklaşımlar öncelikle ortaya konularak, günümüzde de hala tartışma zemini bulan Atatürk-Sultan Vahdettin ilişkisi ile Milli Mücadele-Vahdettin ilişkisi ayrıntıları ile açıklanmıştır. Yine günümüz tartışmalarına değinilmiş, bu konuda ünlü akademisyen, gazeteci ve siyasetçilerin hatalı değerlendirmeleri, birincil kaynaklarla düzeltilmiştir. Milli Mücadele'nin en temel ilkeleri, özellikle de tam bağımsızlık anlayışı kitabın önemli bir temasıdır. Osmanlı devletinin ulaşım, haberleşme, istihbarat, ekonomi ve eğitim alanında nasıl bir çıkmaz içine düştüğü, Atatürk'ün söylediği gibi memleketin her köşesinin bilfiil işgal altında olduğu bu bölümden kolaylıkla kavranabilmektedir. Tam bağımsızlık anlayışı üzerine değerlendirmeler günümüz değerleri ile birlikte ele alınmış, 21. yüzyılın temel değerleri kapsamında, Avrupa Birliği tartışmaları ile de ilişkilendirilerek geniş bir perspektifle değerlendirilmiştir.

Sayın Prof. Dr. Sabahattin Özel, eserin önsözünde bu kitabı yazmaktaki amacını: “*Türk devrimi irticaya softalık ve hurafeye karşı savaş açmış ve sonuçta bu irrasyonel zihniyeti besleyen odakları karanlık inlerine çekilmeye zorlamıştır. Yine devrimin dini gerçek ve saf kaynaklarına kavuşturma arzusu bu mücadelenin bir parçasını oluşturmuştur. İşte Türk Devrimi'nde laiklik günün birinin karanlık inlerinden çıkabilecek bir tehdide karşı bir kalkan, bir zırh olarak görülmüştür. Çalışmamızın ilk amacı gerek günümüzde beliren böyle bir eğilim ve tehdide, gerekse Cumhuriyet tarihimiz boyunca görülmemiş bir ivme kazanan din eksenli siyasetin yanlışlığına dikkat çekmek, bu siyasetin doğurması kaçınılmaz olumsuz sonuçları konusunda tarihin öğreticiliğini hatırlatmaktır*” diyerek irtica tehdidine dikkat çekmek ve tarih öğretimine önem vermek olarak sunmaktadır.³

Sayın Prof. Dr. Sabahattin Özel, Milli Mücadele yıllarının ilk günlerinden günümüze kadar zaman zaman şiddetle kendini gösteren hurafeci zihniyetle mücadelenin henüz tamamlanmamış olduğu görüşündedir. Bu zihniyetle mücadelenin en etkili yolu halkın eğitilmesi olarak gösterilmiştir. Atatürk'ün de eğitim konusunu bir varoluş yokoluş meselesi olarak görmesi ve bu konudaki düşünceleri kitapta özellikle vurgulanan temalar arasındadır.

Prof. Dr. Sabahattin Özel, özellikle Atatürk'ün büyük eseri Nutuk'un okunmamasından kaynaklanan pek çok yanılmanın Türk tarih yazımını

³ Sabahattin Özel, a.g.e., s.XV.

etkilediğini ve hatalı değerlendirmelere yol açtığı görüşündedir. Öyle ki bu eksiklik akademik alanın içinde de mevcuttur ve bu konudaki kargaşanın giderilmesi açısından öncelikle devrim önderinin temel eserlerinin ayrıntı ile okunması bir zorunluluktur.

Kitabın bir önemli bölümü ise ‐Laiklik Adam Olmaktır‐ başlığı ile sunulan bölümdür. Dinin bir siyaset aracı olarak kullanılmasının Türkiye için yarattığı sorunlar bu bölümde açık olarak ortaya konulmuştur. Atatürk döneminden başlayarak Demokrat Parti ve günümüze kadar gelen süreçte Atatürkçülüğün en temel ilkelerinden biri olan laiklik anlayışında izlenen geri gidiş bugüne kadar yaşanan olayların anlatışıyla ortaya konulmuştur. ‐Günümüzde Laiklik‐ başlığı altında bugünün laiklik algıları ve uygulamaları aktarılmıştır.

‐Büyük Milletin Hizmetkarı Atatürk ve Atatürkçülük‐ kitabında önemli bir tema da Kemalizm ve Atatürkçülük kavramlarının tarihsel süreç içinde kullanımları ve algılanmasına ilişkin bilgilerdir. 1930’lu yılların bu kapsamda kullandıkları terminolojilerden başlayarak, Atatürk adının bir ideolojik simge olarak kullanımına açıklık getirilmiştir.

Kitap Atatürk’ün geride hiçbir dogma ve kalıplaşmış tek bir kural bırakmadığının altını çizen verilerle son bulmaktadır. Prof. Dr. Sabahattin  zel, Atatürkçülüğü sonuç olarak şöyle tanımlayarak cümlelerini sonlandırmaktadır:

‐Atatürkçülük bir kurtuluş, kuruluş ve aydınlanma programını ödünsüz bir şekilde uygulamak, milletin en uygar gereklerine göre yeni kurumları oluşturmandır. İnsanların barış ve mutluluk içinde yaşayabilecekleri bir dünya düzeni için çalışmak, tüm insanlığa sevgiyle yaklaşmaktır. Atatürkçülük bir söylem ve heyecan olmaktan çok, başarmak ve yaratıcı olmaktır. Atatürkçülük, onun söyledikleri ve yaptıklarından ibaret değildir. Daima mükemmelliği arayan bir uygarlık yolculuğunu sürdürmek, bu yolda onun, d ş nemediklerini düşünebilmek, söyleyemediklerini söyleyebilmek ve gerçekleştirmektir.‐⁴

⁴ Sabahattin  zel, a.g.e., s.342.

**BÜYÜK MİLLETİN EVLADI
ve HİZMETKÂRI
ATATÜRK
ve ATATÜRKÇÜLÜK**

Prof. Dr. Sabahattin ÖZEL

**DERİN
YAYINLARI
İSTANBUL - 2006**

İÇİNDEKİLER

TEBİHATLAR	xi
ÖNSÖZ	xiii
ÖZGİRİŞ	1
OSMAN İMPARATORLUĞUNUN SON GÜNLERİ	3
Hasta Adamın Frangaları.....	3
Hasta Adamın Zafları.....	4
Hasta Adamın Hüzünleri.....	7
Hasta Adamın Doğum Sancıları.....	8
İki Savaş Sımdı Başlıyor.....	9
Kuvvetli Savaş Son Çare Olmalıdır.....	12
Yeni Türkiye'nin Ayak Sesleri.....	17
MİLLİ MÜCADELE BAŞLIYOR	23
Osmanlı Değerlendirmelere Dair.....	25
Atatürk ve Sultan Vahdettin Gerçeği.....	29
Sultan Vahdettin Üzerine Son Tartışmalar.....	38
Atatürk'ün Liderlik Gücü.....	43
Türk Devrimi'nin İlk İlkeleri.....	51
Tam Bağımsızlık.....	52
Tam Bağımsızlık ve Misak-ı Milli.....	55
Federasyon ve Konfederasyon Önerilerinin İçyüzü.....	56
Tam Bağımsızlık ve Avrupa Birliği.....	58
Millî Egemenlik.....	62
TÜRK DEVRİMİNDE HALKCILIK	67
Halka Doğru.....	67
Halk Çocuğu Atatürk.....	67

VIII	IX
Atatürk ve Halkçılık	Türkçe İbadet Üzerine .....
Halkçılık Tanımları	Türk Dış Politikası .....
Halkçılık ve Bolşevizm	Çağdaş Uygarlık Nerededir? .....
Halkçılık ve Faşizm	LAİKLİK ADAM OLMAKTIR .....
CUMHURİYETÇİLİK VE DEMOKRASİ	Dini Siyaset Aracı Olarak Kullanmak .....
Ulaşma Kültürü	Anayasanın Laikleştirilmesi Süreci .....
Atatürk ve Meclis	Atatürk ve Laiklik Konusunda .....
Atatürk ve Demokrasi	Atatürk'ten Sonra Laiklik .....
Türk Demokrasisi ve Altyapı Sorunu	Demokrat Parti Döneminde Laiklik .....
Türk Demokrasisi ve Kadın Hakları	D.P. Döneminden Bazı Portreler .....
Türk Demokrasisi ve İtalyan Faşizmi	Günlüğümüzde Laiklik .....
Türk Devrimi'nin ve Atatürk'ün Liberalliği	TÜRK DEVRİMİNDE DEVLETÇİLİK .....
Demokrat ve Hoşgörülü Atatürk	Osmanlı Mirası ve İzmir İktisat Kongresi .....
Türk Devrimi ve Çoğulcu Demokrasi	Ekonomide Liberal Dönem .....
Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası	Ekonomide Devletçilik .....
Serbest Cumhuriyet Fırkası	Atatürk Sonrasında Devletçilik .....
Çoğulcu Demokrasi Üzerine Görüşler	DEVİRİMCİLİK .....
Tek Partili Demokrasinin Yansımaları	KEMALİZM VE ATATÜRKÇÜLÜK .....
Diktatörlük İddialarına Dair	Kemalizm Kavramı .....
Türk Devriminin Demokratikliği	Atatürkçülük Kavramı .....
Türk Devriminin Antidemokratikliği Üzerine	Kemalizm ve Atatürkçülük Kavramlarının Karşılaştırılması .....
Çoğulcu Demokrasi ve İsmet İnönü	SONUÇ .....
İsmet İnönü Misyonunu Yasamak	KAYNAKÇA .....
TÜRK DEVRİMİNDE MİLLİYETÇİLİK VE İNSANLIK SEVGİSİ	DİZİN .....
Türk Devrimi ve Mazlum Milletler	
Milliyetçilik ve PanTürkizm	
Türk Tarih Tezi ve Göney-Dil Teorisi	
Tarih ve Dil Teorileri Sağna-Sağna ve Zıvva İndirir?	